

Täysistunto

Tiistai 19.10.2021 klo 14.02—16.25

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 121/2021 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 7/2021 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Käsittelyn pohjana on ympäristövaliokunnan mietintö YmVM 7/2021 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Valiokunnan varapuheenjohtaja, edustaja Elo esittelee.

Keskustelu

15.41 **Tiina Elo vihr** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tosiaan ympäristövaliokunnan varapuheenjohtajana esittelen mietinnön:

Tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan maankäyttö- ja rakennuslakiin kolmea pääosin teknisluonteista muutosta. Ensimmäiseksi uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian osuudelle uudisrakennusten ja laajasti korjattavien rakennusten kokonaisenergiasta ehdotetaan laskennallisia minimivaatimuksia. Tämä liittyy uusiutuvan energian direktiivin toimeenpanoon. Toisena ympäristövaikutusten arviointia edellyttävien rakennusten rakennusluvan mahdollisten muutoksenhakijoiden piiriä ehdotetaan laajennettavaksi koskemaan paikallisia yhteisöjä, joiden sääntöihin kuuluu luonnon-, terveyden- tai ympäristönsuojelu. Kolmantena Turvallisuus- ja kemikaaliviraston ehdotetaan toimivan rakennustuoteasetuksessa tarkoitettuna rakennustuoteyhteyspisteinä, jonka tehtävänä on tarjota tietoa rakennustuotteita koskevista säännöksistä Suomessa. Tämä laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

Ympäristövaliokunta pitää hallituksen esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena ja puoltaa sen hyväksymistä pienin muutoksin. Valiokunnan kuulemisissa keskityttiin pääosin yva-direktiiviin liittyvän kuulemismenettelyn laajentamisen perusteisiin. Komissio on antanut Suomelle virallisen huomautuksen yva-direktiivin asianmukaisen täytäntöönpanon puutteista, ja tällä esityksellä ehdotetaan puutteiden korjaamista siten, että silloin kun rakennuslupa koskee rakennusta, johon sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenetelystä annettua lakia, niin valitusoikeus rakennus- ja toimenpidelupapäätöksestä sekä maisematyölupa- ja purkamislupapäätöksestä olisi toimialueella rekisteröidyllä yhteisöllä, jonka tarkoituksena on ympäristön-, terveyden- ja luonnonsuojelun edistäminen. Vastaa-vasti kunnan on varattava kunnan jäsenille ja osallisille tilaisuus esittää mielipiteensä lupahakemuksesta, jos hakemus koskee rakennusta, johon sovelletaan yva-lakia.

Tässä hallituksen esityksessä tarkoitettu tiedottamis-, kuulemis- ja valitusoikeuden laajennus koskee vain yksittäisiä luvitettavia rakennuksia, joiden yhteydessä on tehtävä pa-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 119/2021 vp

kollinen yva-lain mukainen tarkastelu. Valiokunta toteaa, että muutos tulee käytännössä koskemaan erityisesti tuulivoimarakentamista. Jatkossa siis tuulivoimarakentamista suoraan ohjaavassa kaavassa osoitetulle tuulivoimaloiden alueelle rakennettavaan tuulivoimarakennukseen sovelletaan aina laajennettua kuulemis-, lausunto- ja valitusmenettelyä, jos tuulivoimahankkeeseen on sovellettu yva-menettelyä.

Näissä rakennuslupakäsittelyissä keskeisiä tarkasteltavia asioita ovat rakennussuunnitelman kaavanmukaisuus, kaupunki- ja ympäristökuvallinen soveltuvuus sekä turvallisuus ja terveellisyys. Valiokunta toteaa mietinnössään selvyiden vuoksi, että muutoksenhaku-oikeuden laajennuksella ei ole tarkoitus muuttaa valitusperusteita.

Lopuksi valiokunta toteaa, että maankäyttöä ohjaavan kaavoituksen ja rakennuslupamenettelyn muodostaman kokonaisuuden osalta riittävän ja oikeasuhtaisen osallistumisoikeuden ja muutoksenhakuoikeuden toteutumisen turvaaminen yva-direktiivin näkökulmasta ja toisaalta yleisemmin kansallisen lainsäädännön yhtenäisyyden kannalta edellyttäisi siinä perusteellista valmistelua, joka soveltuisi maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisuudistushankkeessa tehtäväksi. Sen tähden valiokunta pitää perusteltuna hallituksen esityksessä ehdotettua sääntelytapaa yva-direktiivin täytäntöönpanon täydentämiseksi, nyt pieneltä osin muutettuna, ja tukee tätä hallituksen esitystä, jolla hoidettaisiin tämä asia kuntoon.

Vielä tässä mietintönsä lopuksi valiokunta korostaa, että ympäristövaikutusten laajan kokonaistarkastelun ohella on tärkeää varmistaa paitsi osallistamismenettelyjen riittävyys myös niiden oikea-aikaisuus ja selkeys sekä lupamenettelyjen sujuvuus. Lainsäädännön yhtenäisyyden lisäksi tärkeää on huolehtia myös toiminnanharjoittajien ja lupaviranomaisten ohjeistuksesta ja koulutuksesta sekä viranomaisten ja muutoksenhakutuomioistuinten riittävästä resursseista, jotta hankkeille ei aiheudu lisäviivettä. Tässä valiokunta oli hyvin yksimielinen näkemyksessään.

Tosiaan se pieni muutos, jota tähän hallituksen esitykseen ehdotamme, on pykälän tämentäminen lisäämällä sana ”hankkeessa”, jolloin se muutos kuuluisi: ”Kunnan on varattava kunnan jäsenille ja osallisille tilaisuus esittää mielipiteensä lupahakemuksesta, jos hakemus koskee rakennusta hankkeessa, johon sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annettua lakia.” Eli tällä tavoin tarkennettuna esitetään tämän hallituksen esityksen hyväksymistä.

Tässä, arvoisa puhemies, valiokunnan mietinnön esittely. Tähän on jätetty kaksi vastauslausetta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Nyt edustaja Heinonen.

15.47 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Käytin tämän asian lähetekeskustelussa puheenvuoron ja nostin siinä esille huolestuttavia kysymyksiä, joihin en ainakaan tämän mietinnön pohjalta saanut vastauksia. Haluaisin kysyä ympäristövaliokunnan varapuheenjohtajalta, edustaja Tiina Elolta, miten valiokunnan käsittelyssä käsiteltiin tämä hukkalämpökysymys, joka nousi aika monessa lausunnossa esille. Kun esimerkiksi Helen, Energiateollisuus, työ- ja elinkeinoministeriö, Kaupan liitto nostivat esille hukkalämpökysymyksen, niin minkä takia hukkalämpöä ei enää lueta uusiutuvaksi energiaksi? Olikohan niin, että Kaupan liiton vai Energiateollisuuden lausunnossa tuotiin esille sitä huolta, että tämä itse asiassa voi johtaa siihen, että hukkalämmön hyödyntämiseen ei enää ryhdyttäisi kukaan, kun se ei täyttäisi tämän lainsäädännön vaatimuksia. Kysyisin nyt ympäristövalio-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 119/2021 vp

kunnan varapuheenjohtajalta, edustaja Elolta: oliko tämä asia millä tavalla esillä, ja miten valiokunta ja erityisesti hallituspuolueet tähän kysymykseen kantansa muodostivat? Aina-kaan muutosta tähän ei ole haluttu tehdä, eli jos oikein ymmärsin, niin hallituspuolueet ovat halunneet pitää voimassa tämän hukkalämmön poissulkevan puolen.

Ja tietysti se, mikä myös itseäni huolestutti, oli se, että tämä vei eri suuntaan sitä kehitystä, joka viime kaudella aloitettiin. Eli tässähän laajennetaan valitusoikeutta ja itse asiassa aika merkittäviä muutoksia. Pykälässä todetaan esimerkiksi, että kunnan on varattava kunnan jäsenille ja osallisille tilaisuus esittää mielipiteensä lupahakemuksesta, jos hake-
mus koskee rakennusta, johon sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelystä an-
nettua lakia. Tämä laajennus on erittäin laaja ja varsin kattava, jos ajatellaan vaikkapa kau-
punkeja, joissa se koskee ymmärtääkseni siis kaikkia kaupungin asukkaita.

Itse olen jakanut kyllä huolen näistä prosesseista, sillä jo nykyisin päällekkäiset valituk-
set viivästyttävät hankkeita. Suunnan pitäisi minun mielestäni olla päinvastoin sujuvoitta-
va eikä, niin kuin tässä esityksessä, byrokratiaa lisäävä. Kritiikki kohdistuu nimenomaan
tähän yva-kohtaan, jossa siis valitusoikeuksia ymmärtääkseni laajennetaan aika merkittä-
västi. Teknolוגiateollisuus totesi omassa lausunnossaan: ”Rakennuslupa on sen sijaan
luonteeltaan tekninen lupamenettely, jossa arvioidaan kaavanmukaisuus ja rakentamisen
tekniset vaatimukset. Näin ollen rakennusluvassa ei ole kysymys seikoista, jotka olisivat
yva-direktiivin tarkoittamien ympäristövaikutusten kannalta relevantteja.” Tämä oli mi-
nun mielestäni aika olennainen kysymys tässä kokonaisuudessa, ja kysyisin nyt valiokun-
nan varapuheenjohtaja Elolta ja vaikkapa keskustan edustaja Torniaiselta myös, miten te
tähän suhtauduite keskustassa, kun vielä viime kaudella keskusta kannatti tätä sujuvoitta-
mista. Miksi tämän on näin annettu edetä?

Jos nyt oikein ymmärsin, kun luin tätä mietintöä, niin onko tässä käynyt näin kuten kes-
kustan entinen puheenjohtaja, nykyinen Kaupan liiton toimitusjohtaja Kiviniemi omassa
lausunnossaan peräänkuulutti? Lausunnossaan hän totesi näin: ”Komission antamaa muis-
tutusta ei ole kuitenkaan ollut mahdollista saada, eikä sitä ole esitysluonnoksessa tarkem-
min avattu. Kuulemisissa ei ole näin ollen mahdollista ottaa kantaa siihen, mitä tosiasialli-
sesti on vaadittu muuttamaan, eikä vireillä oleva kuuleminen siten täytä kuulemiselle ase-
tettuja vaatimuksia.” Kysyn nyt valiokunnan varapuheenjohtaja Elolta: Saitteko te tämän
EU:n komission antaman muistutuksen nähtäväksenne? Onko se tällä hetkellä julkinen?
Mitä tässä muistutuksessa on edellytetty, ja mitä Marinin hallitus on tähän vastannut? Jos
nyt oikein ymmärsin, niin tämä nykyinen Marinin vasemmistohallitus on vuonna 2020 an-
tanut vastauksen tähän ainakin vielä lausuntovaiheessa salattuun muistutukseen Euroopan
komissiolle ja ilmoittanut laajentavansa valitusoikeutta sen sijaan, että olisi esitetty komis-
sion vaatimuksiin parempia ratkaisuja.

”Valitusoikeuden laajennus tulee pidentämään yva-velvollisten investointien luvitusten
kokonaisaika ja vaikeuttaa erityisesti esimerkiksi tuulivoiman tuotannon laajentamista.
Hallituksen esityksestä ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta
pitää kuitenkin hallituksen esitystä nyt syntyneessä tilanteessa vääjäämättömänä.” Näin to-
detaan kokoomuksen vastalauseessa, eikä todetakaan sitä perinteistä, mikä normaalisti to-
detaan, että ”pidetään järkevänä ja tarkoituksenmukaisena”. Nyt kysyisin keskustan ympä-
ristövaliokunnan jäseneltä, edustaja Torniaiselta, kun keskustan valiokunnan puheenjohta-
ja Sipilä ei ole paikalla: kuittasiko keskusta todella tällaisen vastauksen vuonna 2020 EU-
komissiolle ja hyväksyi sen, että tämä, mikä nyt on, on vääjäämätön lopputulos? Itse pidän
tätä kyllä todella valitettavana toimena, ja sen takia tämä kyllä vaatisi perusteellisempaa-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 119/2021 vp

kin julkista perkaamista ja tarkastelua, miksi tässä on toimittu näin kuin on toimittu. Ja suora kysymys kuuluu keskustalle: kuittasiko keskusta vuonna 2020 tämän valitusoikeuden laajentamisen?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Reijonen.

15.53 Minna Reijonen ps: Arvoisa herra puhemies! Käsittelemme nyt maankäyttö- ja rakennuslakia, ja sitä esitetään muutettavaksi. Kiitoksia ympäristövaliokunnan varapuheenjohtajalle lainmuutoksien esittelystä.

Tämä on aika mielenkiintoinen laki. Kuntajohtajilta kunnista on tullut kriittistäkin palautetta. Oikeastaan se palaute on ollut sen kaltaista, että jatkossa ei saadakaan enää kunnissa päättää niin paljon asioista kuin aikaisemmin on saatu, vaan ne ohjeet tulevat käytännössä muualta kuin sieltä kunnasta.

Tämä maankäyttö- ja rakennuslain uudistaminen on todella iso asia. Tämä on nyt yksi osa sitä, ja se koskee monen monta asiaa jatkossa. Ympäristövaliokunnassa perussuomalaiset ovatkin tehneet tähän esityksen, että tämä lakiesitys hylättäisiin, ja se on ihan perusteltua, koska tämä lisää byrokratiaa, ei sujuvoita asioita lainkaan, lisää sääntelyä ja monimutkaistaa asioita.

Kummastusta on herättänyt myös tämä tuulivoima-asia ja tämä tuulivoimakaava-asia ja tällaiset. Nämä ovat vähän semmoisia kyseenalaisia juttuja ja pohdituttavat paljon.

Turhaa byrokratiaa ei kannata lisätä, ja on tietysti järkevää, että sitä byrokratiaa vähennetään, koska turha byrokratia vain lisää hintaa, eli on järkevää, että asioita sujuvoitetaan eikä tosiaankaan sitä byrokratiaa lisätä. Ja ehkä Suomessa rakennuspuolella kaivattaisiin enemmän yhtenäisiä sääntöjä, koska eri puolilla Suomea on erilaiset rakennusohjeet. Eli on vähän kummallista, että jos mennään pohjoiseen tai etelään tai Itä-Suomeen, niin voi olla, että se vaihtelee kuntakohtaisesti. Hyvin mielenkiintoisia ovat nämä, eli enemmän semmoista yhtenäisyyttä tarvittaisiin, mutta byrokratiaa täytyy vähentää.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Arvoiset edustajat, käsittelemme tämän nyt esillä olevan asian loppuun, minkä jälkeen pidetään 20 minuutin tauko ja sen jälkeen aloitetaan uusi istunto, jossa sitten tämä avioliittolaki on ensimmäisenä asiana. — Ja nyt jatketaan keskustelua, edustaja Sipilä poissa. — Edustaja Vestman.

15.56 Heikki Vestman kok: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on tosiaan ympäristövaliokunnan mietintö koskien maankäyttö- ja rakennuslain muutosta, jolla muun muassa laajennetaan valitusoikeuden omaavien piiriä yva-menettelyn piiriin kuuluvan hankkeen rakennusluvasta. Muun muassa ympäristöjärjestöt ovat saamassa nyt uuden valitusoikeuden. Kuten valiokunnan mietinnössä on todettu, muutos tulee käytännössä koskemaan tuulivoiman rakentamista. Esitys tulee lisäämään byrokratiaa ja hidastamaan Suomen energiaomavaraisuuden, kohtuuhintaisen energian ja päästövähennysten kannalta ratkaisevan tärkeitä tuulivoimahankkeita.

On todella valitettavaa, että hallitus meni lupaamaan komissiolle tämän lakimuutoksen, kuten kokoomuksen vastalauseessa on tuotu esille. Hallituksen olisi tullut ensin pyrkiä selvittämään komissiolle, miten nyky laki täyttää yva-direktiivin vaatimukset järjestöjen valitusoikeuden osalta. Tämä esitys menee päinvastaiseen suuntaan kuin viime kaudella tehdyt maankäyttö- ja rakennuslain parannukset sekä erityisesti tavoitteet MRL:n uudistami-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 119/2021 vp

seksi, missä siis pyritään sujuvoittamaan rakentamista ja luomaan siten kasvun edellytyksiä Suomeen.

Riski todella tässä esityksessä on, että järjestöt pääsevät nyt valittamaan samasta asiasta sekä kaavan että rakennuslupan yhteydessä. On nimittäin niin, että yva-direktiivissä tarkoitettut ympäristövaikutukset — tuulivoimahankkeissa ennen muuta melu-, välke- ja maise-mavaikutukset — arvioidaan Suomessa nimenomaan kaavoituksen yhteydessä, tuulivoi-man tapauksessa näissä hankekaavoissa. Rakennuslupa on Suomessa sen sijaan teknis-luonteinen kaavanmukaisuuden arvio eikä sisällä laajasti direktiivin tarkoittamien ympä-ristövaikutuksien huomioon ottamista, ja erityisesti esimerkiksi hankkeen sijainti ratkais-taan nimenomaan Suomessa kaavalla. Yksi vaihtoehto olisi siis perustella ja tulkita siten, että Suomen tuulivoimahankekaava on todellisuudessa lupamuotoinen ainakin yva-direk-tiivin tarkoittamalla tavalla ja että direktiivin mukaiset menettelylliset oikeudet kohdistu-vat itse asiassa kaavaan rakennuslupan sijaan, ja tällä tulkinnallahan Suomi täyttäisi EU-velvoitteet, koska näillä järjestöillä on jo kaavasta käsitykseni mukaan valitusoikeus.

No, pieni lohtu on se, että valiokunnan mietinnössä on aivan oikein korostettu, että muu-toksenhakuoikeuden laajennuksella ei ole tarkoitus muuttaa valitusperusteita, ja tämä toi-vottavasti sitten rajaa näitä turhia ja epätarkoituksenmukaisia valituksia — toivottavasti näin. Mutta itsekkin mielelläni kuulisin kyllä valiokunnan hallituspuolueiden jäseniltä pe-rusteluja siihen, minkä takia hallitus meni lupaamaan komissiolle nämä muutokset eikä pyrkinyt perustelemaan sitä, että Suomen voimassa oleva laki täyttää yva-direktiivin vaa-timukset.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Torniainen.

15.59 Ari Torniainen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämä hallituksen esitys on — ku-ten ympäristövaliokunnan varapuheenjohtaja, edustaja Elo omassa puheenvuorossaan, esittelypuheenvuorossaan, totesi — pääosin tekninen ja tulee myöskin osittain EU:n lain-säädännöstä käsin.

Se, mikä on tietysti aiheuttanut myöskin ympäristövaliokunnassa hyvin paljon keskus-telua, on nimenomaan tämä yva-direktiivin täytäntöönpano. Tosiasia on, että komissio on antanut Suomelle virallisen huomautuksen yva-direktiivin asianmukaisen täytäntöönpa-non puutteista, ja tästä asiasta käytiin laaja keskustelu ympäristövaliokunnassa. Koska edustaja Heinonen on näköjään poistunut salista ja esitti niitä kysymyksiä, niin en lähde yksityiskohtaisesti niitä käymään läpi. Mutta ”hallituksen esityksessä tarkoitettava tiedot-tamis-, kuulemis- ja valitusoikeuden laajennus koskee perustelujen mukaan vain yksittäi-siä luvitettavia rakennuksia, joiden yhteydessä on tehtävä pakollinen yva-lain mukainen tarkastelu”. Ja valiokunnan käsittelyssä todettiin, että tämä pakollinen-sana on ”tässä yh-teydessä vaikeasti ymmärrettävä ilmaisu, ja selventää, että se kattaa molemmat yva-lain mukaiset tapaukset, sekä hankeluettelon perusteella että yksittäistapauspäätöksellä tehtä-vän yvan”. Keskustelua käytiin siitä, voidaanko tätä jollain tavalla täsmentää, ja siinä on hyvin erilaisia näkemyksiä olemassa.

Yva-menettelyn direktiivistä valiokunta taas toteaa, että ”muutos tulee käytännössä kos-kemaan erityisesti tuulivoimarakentamista ja niitä kohteita”. Ja valiokunta totesi selvyy-den vuoksi myöskin, että ”muutoksenhakuoikeuden laajennuksella ei ole tarkoitus muut-taa valitusperusteita”, kuten edellisessäkin puheenvuorossa totesin. Se on hyvä asia huo-mioida, hyvä kohta huomioida, mutta tosiasia on, että se voi kieltämättä jonkun verran vii-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 119/2021 vp

västyttää hankkeita. Kyllä edelleen tämäkin hallitus haluaa — kuten viime kaudellakin keskustajohtoinen hallitus halusi — sujuvoittaa nimenomaan rakentamispäätöksiä ja rakennushankkeita, ja itse vilpittömästi toivon, että hankkeita ei viivästytetä.

Ja kuten valiokunnan varapuheenjohtaja tuossa esittelypuheenvuorossaan totesi, lainsäädännön yhtenäisyyden lisäksi on tärkeää huolehtia, että toiminnanharjoittajien ja lupaviranomaisten ohjeistuksesta, koulutuksesta sekä viranomaisten [Puhemies koputtaa] ja muutoksenhakutuomioistuinten riittävästä resursseista pidetään huolta, jotta ei aiheudu lisäviivettä hankkeille. Ja [Puhemies koputtaa] nimenomaan keskustan toiveesta lisättiin tämä viimeinen kohta, että...

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt tulee lisäviivettä istuntoon.

...hankkeille ei saa aiheutua lisäviivästyksiä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: No niin. — Edustaja Hoskonen — edustaja Hoskonen poissa. — Edustaja Autto.

16.02 Heikki Autto kok: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Torniainen kuvasi tätä teknisluontoiseksi, mutta kyllähän tässä nyt taisi olla vähän tällaista asian poliittisuuden välttelyä, koska kysymyshän on nimenomaan siitä, mihin suuntaan Suomessa asiat kehittyvät. Onko tämä maa, jossa investoidaan, jossa pyörät pyörivät, jossa tulevaisuuteen uskotaan, maa, jota kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti rakennetaan, vai onko tämä maa, jossa kaikki hankkeet hautautuvat byrokratian alle ja taloutemme taantuu? Tässä mielessä hallitus ottaa nyt valitettavasti askeleita väärään suuntaan, tässäkin asiassa.

Ja, arvoisa puhemies, on aivan selvää, että vaikka voitaisiin pitää tässäkin askeleita väärään suuntaan pienenä asiana, niin kun niitä nyt tehdään niin laajalla rintamalla hallituksen toimesta, niin kyllä valitettavasti sen tien päässä ovat kansantalouden taantuminen, ylivelkaantuminen ja pahimmassa tapauksessa koko hyvinvointiyhteiskuntamme romahtaminen, kun näitä välttämättömiä investointeja, joita tulevaisuuden hyvinvoinnin rahoittamiseksi tarvitaan, ei pystytä tekemään. Ja tässä mielessä on aivan olennainen kysymys tämä, joka tässä on useammassakin hyvässä puheenvuorossa jo aiemmin otettu esiin: miksi hallitus ei pontevammin ollut valmiina perustelemaan EU:n suuntaan sitä, että Suomen jo voimassa oleva lainsäädäntö olisi täyttänyt tässäkin asiassa nämä yva-direktiivin vaatimukset? Tässä mielessä pelkään pahoin sitä, että tämä hallituksen ponnettomuus nyt hidastaa todella hankkeita huolimatta niistä hyvistä tarkoituksista, mitä edustaja Torniainenkin oli siellä kirjauttanut tähän mietintöön. Arvostan tietysti sitä, että edes ajatus on mukana, mutta valitettavasti teot vievät asiaa väärään suuntaan.

Kaiken kaikkiaan, arvoisa puhemies, ajattelen niin, että Suomessa on maailman paras ympäristölainsäädäntö. Meillä nämä erilaiset ympäristövaatimukset ovat korkeinta tasoa, ja on hienoa, jos Suomi voi tässä mielessä osoittaa koko ihmiskunnalle esimerkkiä siinä, miten pystymme elämään kestävästi, tasapainossa planeettamme kanssa. Mutta kyllä se edellyttää myös sitä, että Suomi on maailman menestyvimpiä maita, maa, josta halutaan ottaa esimerkkiä. Ja silloin meillä pitää tulla investointeja, meillä pitää olla työpaikkoja, sellaisia työpaikkoja, jotka tuottavat korkeatasoista hyvinvointia ja elintasoa, jotta meistä halutaan ottaa mallia, ja tässä mielessä pelkään pahoin, että tämä kuntademokratiakin ja demokratiaa ylipäättänsä nakertava esitys vie nyt asioita väärään suuntaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 119/2021 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Elo.

16.05 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Kuten edustaja Torniainen tässä totesi, ympäristövaliokunta kävi asiaa huolellisesti läpi ja päätyi tosiaan kuulemisten pohjalta siihen, että yva-direktiivin täytäntöönpano nyt edellyttää yksiselitteisesti valitusoikeuden laajennusta, ja siksi tämä muutos on perusteltua tehdä. Mutta yhtä lailla valiokunta oli yksimielinen niissä huolissa, että samalla kun varmistetaan osallistumismenettelyjen riittävyys, on huolehdittava vaikuttamisen oikea-aikaisuudesta sekä lupamenettelyjen selkeydestä ja sujuvuudesta.

Totean tähän vielä, että asukkailla on perustuslaillinen oikeus osallistua ja vaikuttaa, ja siitä on pidettävä huoli, että se toteutuu. Meidän kaikkien tavoite on varmasti prosessien sujuvoittaminen, mutta samalla on varmistettava huolellinen ja kattava asioiden valmistelu. Uskon kyllä siihen, että hyvällä ja perusteellisella valmistelulla voidaan vaikuttaa myös valitusten määrään ja eliminoida tarpeettomia valituksia.

Ja kuten täällä on moneen kertaan todettu, tärkeää on, että huolehditaan siitä, että meillä on riittävät resurssit niin viranomaisilla kuin tuomioistuimilla, jotta sitten voidaan nopeasti myös mahdolliset valitukset käsitellä, jotta ylimääräisiä viiveitä ei aiheudu.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Mäenpää.

16.07 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Tässä tutustuin tähän hallituksen esitykseen, ja lähinnä nyt tuli tällaisia ihan pieniä kysymyksiä mieleen, kun täällä on ollut kaikenlaisia tukimuotoja tällä hetkellä. Jos öljylämmityksestä on siirtynyt pois ja siirtynyt esimerkiksi johonkin ilmalämpöpumpplämmitykseen tai maalämpöön, niin siihen on saanut tukea, ja näissä on ollut ehtona, että se öljylämmitys poistetaan, ja monia kysymyksiä on tullut ihmisiltä siitä, onko näin pakko tehdä, että se öljylämmitys poistetaan. Tässä nyt on lakiesitys, jossa uudisrakennusten ja laajasti korjattavien rakennusten kokonaisenergiatarpeesta asetettaisiin laskennalliset minimivaatimukset uusiutuvalle energialle, mutta täältä lakitekstistä en varsinaisesti löytänyt suoraan sitä, että jos siirrytään sinne uusiutuvan energian puolelle, onko öljylämmitys poistettava siitä talosta tai rakennuksesta. Ihan huoltovarmuuden näkökulmasta säilyttäminen olisi ihan fiksu juttu, ja varmaan useampi olisi jo siirtynyt maalämpöön, jos olisi heillä ollut selkeä luotto siihen, että joku korvaava järjestelmä toimii paremmin.

Sitten tällainen asia täällä nousi myös esille: Täällä esittelytekstin sivulla 6 puhutaan, että 2020 aloitetuissa uusissa rakennuksissa kevyt polttoöljy ilmoitettiin rakennushankkeissa lämmönlähteeksi 69 rakennuksessa, kaasu 12 rakennuksessa ja turve 15 rakennuksessa. Mikä tämä kaasu on, onko tämä nyt eroteltu sitten jollakin lailla biokaasusta, ja pitäisikö niiden olla jollakin lailla erikseen? Mielestäni jos rakennuslakia muutetaan tähän tällöisten ympäristöystävällisten polttoaineiden suuntaan, niin kyllä tässä olisi ollut mielestäni ihan tärkeää ja ihan niin kuin maalaisjärjellä ajatellen viisasta, että uusiin rakennuksiin, mitä rakennetaan — ovat ne sitten maalämmöllä tai ilmalämpöpumpulla tai poistoilmalämpöpumpulla toteutettuja — rakennettaisiin jonkinlainen tulisija, ihan huoltovarmuuden kannalta. [Puhemies koputtaa] Tällöisen lisäyksen olisin mieluusti nähnyt täällä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Vestman.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 119/2021 vp

16.10 Heikki Vestman kok: Arvoisa puhemies! Hallituspuolueiden edustajat ja ympäristövaliokunnan jäsenet Torniainen ja Elo totesivat tuossa äsken sellaisen hurskaan toiveen, että tämän muutoksen tarkoitus ei ole hidastaa prosesseja. No, nyt kuitenkin on niin, että aina kun lisätään ja laajennetaan muutoksenhakuoikeutta ja siihen oikeutettujen piiriä, niin se tarkoittaa käytännössä viivästyksiä näille tärkeille hankkeille, tässä tapauksessa Suomen kannalta erittäin tärkeälle tuulivoiman rakentamiselle. Ja hieman kummeksun sitä, että jos te olette samaa mieltä siitä, että tavoitteena ei ole hidastaa näitä hankkeita, niin minä takia ette kannattaneet valiokunnassa kokoomuslaisten lausumaehdotusta, jossa peräänkuulutetaan sitä, että hallitus selkeyttää ja sujuvoittaa maankäyttö- ja rakennuslain valitus- ja muutoksenhakuprosesseja hallitusohjelmankin mukaisesti. Eli kun hallitusohjelmassakin tähän tavoitteeseen on sitouduttu, niin minä takia tälle lausumaehdotukselle ei löydy nyt valiokunnassa kannatusta?

Sitten haluan vielä palata tähän EU-oikeuden mukaisuuden arviointiin ja sitä edeltävään menettelyyn. Tässä rikkomusmenettelyssä ensimmäinen vaihe on komission virallinen ilmoitus, jossa komissio pyytää jäsenmaalta selvityksiä, jotka pitää antaa tietyn määräajan puitteissa. Tässä selvityksessä jäsenmaan on siis mahdollisuus perustella, minkä takia voimassa oleva oikeus, jäsenmaan oikeus, täyttää EU-lain vaatimukset, ja vasta sitten, jos nämä vastaukset eivät komissiota tyydytä, komissio pistää jäsenmaahan varsinaisen nootin eli virallisen kehotuksen noudattaa EU-lakia. Sitten jos tässäkin tilanteessa jäsenvaltio ei komission kantaan tyydy, niin seuraa varsinainen rikkomuskanne EU-tuomioistuimessa, ja itse asiassa sekään ei ole tavatonta, että jäsenmaa pitää kiinni kannastaan lainsäädännön EU-lainmukaisuudesta ja puolustaa sitä Euroopan unionin tuomioistuimessa. Valitettavasti taitaa olla kerta toisensa jälkeen niin, että Suomi kilttinä oppilaana ei näin toimi eikä pistä komissiolle kampoihin, vaan aina tämän ensimmäisen vaiheen jälkeen, eli sen virallisen ilmoituksen jälkeen, jo kiirehtii kertomaan komissiolle, että kyllä me nyt parannamme tapamme ja korjaamme lakimme. Pitäisi rohkeammin uskalttaa puolustaa sitä Suomen lakia ja sen EU-lain mukaisuutta ja tarvittaessa tehdä se vaikka EU-tuomioistuimen menettelyssä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Torniainen.

16.12 Ari Torniainen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tässä ollaan käyty hyvää keskustelua tästä hallituksen esityksestä, ja kuten jo omassa puheenvuorossani edellä totesin, niin tässä hallituksen esityksessä on oikeastaan kolme osiota: se osio, jonka kohdalla ollaan laajamittaisesti käyty keskustelua tästä yva-lakimuutoksesta, mitä sinne vaaditaan, ja sitten se osio, mistä edustaja Mäenpää erittäin ansiokkaasti toi esille sen, mitä tulee näihin peruskorjauksiin ja kunnostettaviin uusiin rakennuksiin ja sitten laajamittaista peruskorjausta vaativiin rakennuksiin. Omasta mielestäni on erittäin hyvä siinä osiossa se, että tässä on nytten myöskin määritelty, mitä tarkoitetaan laajamittaisella peruskorjauksella ja mikä se prosenttimäärä, mikä rakennuksesta korjataan, on ”laajamittainen”.

No sitten, mitä tulee tähän yhteen osioon, missä ollaan käyty keskustelua tästä EU-direktiivistä tähän yva-lakimenettelyyn perustuen, niin oma kantani on myöskin se, että kyllä Suomen tulee noudattaa sitä, mitä EU:ssa myöskin päätetään asioista, ei yksioikaisesti niitä asioita, mutta niitä viestejä voi myöskin kokoomus viedä omille mepeilleen eteenpäin, että ei tehtäisi siellä EU:ssa niin rajuja päätöksiä, jotka sitten koskevat meitä kaikkia EU-maita myöskin. Itse toivon, että viedään myöskin sinne päähän sitä viestiä eteenpäin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 119/2021 vp

[Anne-Mari Virolaisen välihuuto — Leena Meri: Mielenkiintoista, miten kokoomus on toiminut!] Erittäin mielenkiintoista, kuten täällä jo salissa tuli esille, että kokoomus toimii tavallaan EU:ssa toisella tavalla ja sitten täällä salissa toisella tavalla. Itse toivon, että se linja olisi yhteneväinen.

Kaiken kaikkiaanhan tämä yva-lain muutosesitys, mikä tässä on, koskee tuulivoiman rakentamista. Oma mielipiteeni ja myöskin keskustan mielipide on se, että kyllä tuulivoiman rakentamisen edellytyksiä pitää viedä eteenpäin, jotta meillä pystytään tuulivoimarakentamista myöskin viemään eteenpäin. Meillä olisi paljon sähkön tarvetta tulevaisuudessa ja tuulivoima on se yksi erittäin iso mahdollisuus.

Katsoin vasta erästä sanomalehdestä sitä Suomen karttakuvaa, miten tuulivoimarakentamista on eri puolilla Suomea, ja kyllä nuo Itä- ja Kaakkois-Suomi ovat siellä kehityksenteella vasta. Siellä ei sitä tuulivoimarakentamista ole tietyistä syistä saanut tehdä — se johtuu myöskin tästä Puolustusvoimien tutkajärjestelmästä — ja itse toivon, että myöskin sitä kehitetään, viedään eteenpäin.

Tämän hallituksen esityksen tarkoituksena tässä yva-lain muutoksessakaan ei ole suinkaan viivästyttää hankkeita vaan mahdollistaa myöskin hankkeiden eteenpäin vieminen. Kaikennäköinen ja kaikenlainen rakennushankkeiden sujuvoittaminen on äärettömän tärkeä asia. Itse toivon sitä, mitä viime eduskuntakaudella silloinen hallitus, Juha Sipilän hallitus, vei eteenpäin: [Puhemies koputtaa] rakentamisen edesauttamista, normien purkamista ja rakentamisen sujuvoittamista. Sitä hanketta tulee edelleen viedä eteenpäin, ja sen takia täällä ovat ne tietyt lisäykset myöskin tässä valiokunnan mietinnön lopussa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Niemi.

16.16 Veijo Niemi ps: Arvoisa herra puhemies! Jatkan hieman tuosta, mitä edustaja Mäenpää kertoi. Itselläni on varsin selkeä esimerkki tästä ilmasta veteen -järjestelmästä. Asennettuna hinta oli 6 700 euroa, mutta en ymmärrä sitä, että siinä on ehdottomana edellytyksenä poistaa öljysäiliö, keskuslämmityskattila ja öljysäiliöltä tuleva putkisto, ennen kuin on mahdollista saada tämä 4 000 euron korvaus. Olisi paljon järkevämpää saada hyötykäyttää se 4 000 euroa tähän ilmasta veteen -järjestelmään, jolloinka asukkaalle jäisi paljon pienemmäksi tämä vastuu. Ei kukaan kuitenkaan käyttäisi sitä öljylämmitystä muuta kuin äärimmäisessä hätätilanteessa, jos tulee kerta kaikkiaan niin kylmät ilmat, että tämä ilmasta veteen -järjestelmä ei riitä, taikka jos siihen tulee joku isokin häiriö. Elikkä minun mielestäni tämä olisi paljon järkevämpää, että se järjestelmä saisi jäädä sinne. Se on ainoastaan hätävarana. Tämä nopeuttaisi huomattavasti ilmalämpöpumppujen tai maalämmön tai ilmasta veteen -järjestelmien hankintaa tällaisessa tilanteessa. — Kiitos. [Leena Meri: Kyllä on taas perussuomalaisilla järkevät ehdotukset!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja vielä edustaja Hoskonen.

16.17 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Aivan oikein, että tässä hallituksen esityksessä on ehkä liian vähälle huomiolle jäänyt se, että me olemme menossa tuulivoiman myötä hyvin epävarmaan tilanteeseen, koska sitä se aiheuttaa. Tuulivoiman määrään tuki voidaan lisätä — sen verran kannatan. Paikka pitää valita oikein, ja sinne ympäristövaikutusten arviointeja varmaan tehdään, mutta tärkeimpänä pitäisin sitä, että kun tehdään tuulivoimakaavoja missä tahansa, niin kunta käy sen itse läpi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 119/2021 vp

Olen havainnut sellaisen ilmiön tuolla Pohjois-Karjalan ja Pohjois-Savon eliikkä Savo-Karjalan vaalipiirin alueella, että se herättää voimakkaita tunteita, minne saa tehdä, minne ei saa tehdä, mutta kun tehdään järkevästi koko kunnan alueelle se kaavoitus, missä saa olla tuulivoimaloita, missä ei, niin silloin saavutetaan se. Se on kiista, mutta kiistaton tosiasia on, että nämä suuret, kolmen neljän megawatin tuulimyllyt, jotka pitää tietynlaista matalataajuista infraääntä, aiheuttavat tiettyjä ongelmia herkimmille ihmisille, aivan varmasti aiheuttavat, ja siihen on nyt havahduttu. Itse en kyllä hyväksy sitä sellaista toimintatapaa, että tuulimyllyt sijoitetaan pois täältä niin sanotusti tiheään väestön asutuksen alueelta ja viedään tuonne maaseutukuntiin, joissa ihmisiltä viedään rauha kotoa. Sinne pitää paikat katsoa oikein, ja kunta kaavoittakoon ne alueet, missä saa olla tuulivoimaa ja missä ei saa olla.

Toinen asia, minkä edustaja Torniainen puheenvuorossaan aivan oivallisesti huomasi, on se, että itärajan pinnassa on tiettyjä Puolustusvoimien näkökulmia, jotka pitää huomioida. Aivan oikea huomio. Se on juuri näin, että ilmavalvonta tarvitsee häiriöttömän ympäristön toimiakseen luotettavasti, ja sekin pitää huomioida.

Kolmantena asiana ja viimeisenä asiana tässä asiassa omalta kohdaltani on se, että olen ihmetelty eduskunnassa kuulemista ja puheenvuoroja. Kun tuulivoimaa rakennetaan, niin olen ihmetelty, missä on sitten se säätövoima, koska jos tuulivoimaa tehdään eikä ole sitä säätövoimaa olemassakaan, se järjestelmä on torso. Nyt parhaillaan tyynenä iltana voi olla, että tuulivoimaa tuotetaan 100 megaa ja tuodaan ulkomailta 2 000 megaa, ja siinä tilanteessa, 2 000 megaa, ollaan erittäin valtavissa vaikeuksissa koko energajärjestelmän kannalta. Toivoisin, että tähän hommaan tulee järki.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Huru.

16.19 Petri Huru ps: Kiitos, arvoisa puhemies! Kuten täällä on kuultu, kyseessä on kolmiosainen teknisluontoinen muutos, mutta vaikka tavoite on sujuvoittaa, niin tässä muutoksessa kyllä sujuvoittamisen sijaan sääntely vaikuttaa lisääntyvän ja monimutkaistuvan. Laissa oli tarkoituksena juuri päinvastainen toiminta, ja tässä lakiehdotuksessa tulisikin määritellä tarkemmin esimerkiksi myös se, mitä tarkoitetaan teknisillä, toiminnallisilla ja taloudellisilla seikoilla, joiden nojalla uusiutuvan energian vähimmäisosuusvaatimuksesta voitaisiin poiketa.

Rakennusluvan hankinnassa näiden osalta tulee noudattaa tasapuolisuutta rakennushankkeeseen ryhtyvien kohdalla, ja nyt näin ei vaikuta olevan. Lakimuutoksen valmistelussa muutenkin tulisi kiinnittää huomiota oikeudenmukaisuuteen ja eri hankkeiden tasapuoliseen kohteluun. Mitä taas edustaja Hoskonen puhui tuulivoimasta ja sen vaatimasta säätövoimasta, se on juuri niin, ja se on myös iso osa meidän huoltovarmuuttamme energian hankinnassa. Me tarvitsemme tulevaisuudessa omaa energiaa, ja sen vuoksi omavaraisuuttamme pitäisikin nostaa energiantuotannossa. — Kiitos. [Hannu Hoskonen: Oikein, aivan oikein!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Mäenpää.

16.21 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Tuo edustaja Hoskosen puhe oli kuin musiikkia korville, [Hannu Hoskosen välihuuto — Välihuutoja] ja täytyy kyllä hämmästellä,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 119/2021 vp

että on näin perussuomalaisia ajatuksia eksynyt tuonne keskustaan. [Hannu Hoskonen: Ne ovat keskustalaisia perusajatuksia!]

Arvoisa puhemies! Edustaja Hoskonen nosti tuossa tuulivoimarakentamista esille, ja siihen liittyy monenlaisia ongelmia tällä hetkellä: Sitä tuulivoimaa halutaan rakentaa valmiiden sähkölinjojen varteen, niiden lähelle, ja sähkölinjoja on siellä, missä on asutusta. Siellä, missä ei ole asutusta, ei ole myöskään sähkölinjoja, ja sinne ei tuulivoimaa haluta sillä tavalla, niin aktiivisesti, rakentaa. Kotikunnassani on tällä hetkellä vireillä semmoinen, että siihen kunnan rajan taakse nyt halutaan rakentaa tuulivoimaa, ja sinne tietenkin sitten joudutaan rakentamaan jonkinlainen sähkölinja, ja muun muassa näistä metsäaloista, jotka jäävät sinne sähkölinjan alle, omistajille maksettavat korvaukset ovat aivan naurettavia. On tämä ihmeellistä, että tänne saa jotain italialaisia yhtiöitä tulla mellastamaan Suomen kansalaisten maille.

Edustaja Hoskonen puhui säättövoimasta, ja se on juuri näin, elikkä tuulivoimayhtiöt ovat mielestäni markkinahäiriikköjä energiantuotannossa. Lain pitäisi olla niin, että jos joku rakentaa 50 megawattia tuulivoimaa, niin se joku sama yhtiö turvaisi silloin, kun ei tuule, 50 megawattia jollakin muulla konstilla sitä sähköntuotantoa verkkoomme. Näin tämän pitäisi olla, mutta täällä valitettavasti vain tämmöinen jonkinlainen... — Nyt pitää olla varovainen, etten sano mitään typerää. — Mutta siis näillä tuulivoimayhtiöillä ei ole mitään vastuuta sillä aikaa, kun ei tuule. Se tekee epätasa-arvoiseksi tämän energiantuotannon, ja vielä kun tämä hallitus on samanaikaisesti tämän turvealan teurastanut, niin kyllä kamala on tämä tuleva talvi [Hannu Hoskonen: Se on sitä!] ja tulevat talvet energiansaannin suhteen. — Kiitoksia.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 121/2021 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.